

2. oktober 2025

EM2025/49

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en redegørelse, der skal afdække fordele og ulemper ved en genindmeldelse i EU. Undersøgelsen skal herunder også afdække de juridiske forhold ved en genindmeldelse, såsom under hvilke vilkår Grønland kan blive optaget som fuldgældigt medlem. Undersøgelsen skal omdeles til Inatsisartut inden 1. januar 2027.

(Medlem af Inatsisartut Justus Hansen, Demokraatit)

Oversat - Siumut takker Justus Hansen fra Demokraterne for forslaget.

Først vil vi fra Siumut præcisere, at i koalitionsaftalen står der ikke ét ord om EU. Til gengæld har vi altid sagt tydeligt, at vi ikke vil være danskere, vi vil ikke være amerikanere – vi er grønlændere.

Lad os begynde med realiteterne. Grønland er en del af det amerikanske kontinent og er endnu ikke en stat. Derfor, så længe vi endnu ikke er en stat, virker det ganske mærkeligt at skulle diskutere fordele og ulemper ved et medlemskab af EU. Alligevel vil vi fra Siumut udtale os således.

Grønland og EU:

Inden man træffer beslutninger, der indebærer samfundsmæssige ændringer, er det altid vigtigt nøje at vurdere fordele og ulemper.

Grønlands forhold til EU har haft afgørende og grundlæggende betydning for Grønlands politiske udvikling. I 1972, da Grønland endnu ikke havde hjemmestyre, blev beslutningen truffet alene ud fra Danmarks afgørelse, idet Grønland dengang ikke havde selvbestemmelsesret.

Som følge heraf blev det en politisk beslutning her i landet, at Grønland først måtte få hjemmestyre, og at spørgsmålet om medlemskab eller ikke-medlemskab af EU først derefter kunne afgøres.

Efter hjemmestyrets indførelse blev befolkningen på ny hørt, og på baggrund af flertallets beslutning forhandlede Grønland og EU om, hvordan samarbejdet skulle være. Efter en meget omfattende debat og en beslutning truffet af flertallet, blev det i 1985 virkelighed, at Grønland trådte ud af EU – som det første land i historien.

I dag er verdenssituationen under store forandringer og bliver stadig mere usikker. Det nødvendiggør, at vi overvejer igen, om Grønlands fremtidige forhold til Europa skal ændres – og i givet fald på hvilke områder.

Fordelene ved den nuværende ordning – hvor Grønland ikke er medlem, men samarbejder med EU gennem den såkaldte OLT-ordning – er først og fremmest, at Grønland i dag har fuld råderet over sine levende og ikke-levende ressourcer. Det har vi kæmpet for og opnået. Vi har suveræn råderet over fisk og mineraler, og dette giver os også friheden til selv at indgå aftaler med andre lande, for eksempel om fisk og mineraler.

Ud over aftalen med EU har vi i dag friheden til også at indgå aftaler med andre lande uden for EU – såsom Canada, Japan, Kina og USA – om fiskeri, mineraler og handel.

Med andre ord: Den største fordel ved vores nuværende aftale er, at vi kan træffe ubegrænsede beslutninger om vores ressourcer – fisk og mineraler.

Siumut mener, at den nuværende aftale er et skridt på vejen til selvstændighed – til at blive en stat. Selvfølgelig kan de nuværende aftaler styrkes, f.eks. ved at supplere med en ny aftale om forsvar, som Grønland kunne være en stærk deltager i.

Ulemperne ved den nuværende ordning er især, at Grønland i dag kun i begrænset omfang kan deltage i samhandelen mellem EU's medlemslande, og at vi kun i begrænset omfang kan bruge EU's fonde. Grønland har ingen indflydelse eller beslutningsret i EU, for eksempel når det gælder fastlæggelsen af EU's investeringsområder. Grønland kan ikke stemme i EU's organer, da vi ikke er medlem, selv om vi påvirkes af EU's beslutninger.

Hvis Grønland igen blev medlem af EU, ville der på nogle områder være fordele: Grønland kunne uden begrænsninger og uden told sælge fisk og skaldyr på EU's indre marked. Vi ville få indflydelse i EU's beslutningsorganer, f.eks. gennem repræsentation i EU-Parlamentet, medlemskab i Ministerrådet, deltagelse i EU-Kommissionen og lignende. Vi ville kunne få større økonomisk støtte fra EU's fonde – til eksempelvis udvikling af infrastruktur i Grønland, til mere minedrift og til bedre uddannelsesmuligheder. Et medlemskab kunne også give Grønland mulighed for at påvirke udviklingen i Arktis, som verden er meget optaget af.

Hvis Grønland igen blev medlem, ville der også være ulemper, blandt andet: Grønland ville i høj grad miste retten til selv at fastsætte regler for fiskeriet, og kvoterne i vores farvande ville blive en del af EU's samlede fiskebestand, som også andre EU-lande ville kunne fiske i.

Med andre ord: Hvis Grønland igen blev medlem af EU, ville fiskeriet i vores farvande atter i høj grad blive styret centralt fra EU, og de grønlandske fiskere ville på ny være afhængige af forhandlinger med EU for at få kvoter i Grønlands eget havområde.

Hvis Grønland igen blev medlem, ville fordelene især bestå i øgede investeringer og større indflydelse i Arktis.

Men ulemperne ville bestå i, at Grønland ville stå svagere i forhold til målet om selvstændighed og statsdannelse, fordi vi på de vigtigste områder – fiskeri, mineraler og handel – ville få mindre selvbestemmelse end i dag.

Ud fra vores vurderinger og viden mener vi i Siumut, at Grønlands økonomiske grundlag kunne blive stærkere, og at vi kunne få mere indflydelse i Arktis og i EU's organer, hvis vi meldte os ind igen.

Men samtidig ville vi miste meget af vores selvstændighed og frihed på afgørende områder, og vi ville sætte mange af de resultater over styr, som vi allerede har opnået – især vores ejerskab til havets ressourcer og vores råderet over mineralerne.

Et medlemskab af EU ville efter Siumuts mening være et skridt baglæns i forhold til Grønlands vej mod at blive en selvstændig stat.

Som det fremgår af vores argumenter, anbefaler vi på ingen måde, at Grønland igen bliver medlem af EU. For sker det, vil de fremskridt, som Siumut har stået i spidsen for at opnå – vores selvbestemmelse og frihed – gå tabt, og vi vil blive underlagt mere styring udefra.

Til gengæld mener vi i Siumut, at den nuværende aftale med EU kan og bør udbygges – f.eks. ved at inkludere samarbejde på forsvarsområdet i fremtidige aftaler.

Efter vores opfattelse bør spørgsmålet om EU-medlemskab ikke overlades til embedsmænd eller såkaldte eksperter. Det er et politisk spørgsmål – om vi vil gå mod større selvstændighed, eller om vi vil acceptere at blive mere styret udefra end i dag.

Vi siger nej til medlemskab, men vi ønsker at arbejde for, at Grønlands aftaler med EU udvides, f.eks. med et samarbejde om forsvar.

Siumut mener, at Grønlands forhold til EU bør forklares bedre for befolkningen. Og vi har fastslået, at hvis det skal ændres, kan det kun ske gennem en ny folkeafstemning.

Afslutning:

Som tidligere medlem af EU og som tidligere koloni under et medlemsland modtager Grønland allerede i dag direkte økonomiske midler gennem OLT-ordningen, som mange andre OLT-lande stadig har vanskeligt ved at opfylde kravene til. Denne position har vi opnået, fordi vi har erfaring, et repræsentationskontor og et indarbejdet samarbejde med EU.

Med EU's stigende interesse for Arktis og med de vigtige ressourcer, vi råder over – og når Nordøstpassagen åbner på grund af isens afsmeltning – kan Grønland ikke overses og vil være et vigtigt trafikknudepunkt.

Siumut mener, at befolkningens beslutning om ikke at være medlem skal respekteres fuldt ud, og at Grønlands selvbestemmelse aldrig må bringes i fare. Grønland er et land på vej mod statsdannelse, og vi vil ikke fremstå som ude af stand til at nå dette mål uden støtte udefra. Vi vil samarbejde med EU på en god og gensidigt gavnlig måde – men gennem diplomati og respekt.

Fra Siumut finder vi det mærkeligt, at mens vi endnu ikke er en stat, er det kun stater, der kan være medlemmer af EU – og alligevel skal vi her i Inatsisartut bruge midler på en ny redegørelse, hvis svar vi allerede kender. Derfor anbefaler vi fra Siumut, at forslaget forkastes, og vi foreslår i stedet følgende ændringsforslag:

Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en opdatering af redegørelsen ”Om Grønlands muligheder for at udvide samarbejdet og dialogen med EU”, der blev fremlagt i 2017, således at den tilpasses udviklingen siden 2017 og vores aktuelle behov. Den opdaterede redegørelse skal fremlægges for Inatsisartut senest den 1. januar 2027.

Med disse bemærkninger sender vi fra Siumut sagen videre til Udenrigs- og Sikkerhedsudvalget.

Tak.

Erik Jensen
Siumut